

Valtakunnallinen työkykykoordinaattoreiden verkosto maatalousyrittäjien avuksi

Kuntoutuspäivät 3.6.2022

Pirjo Saari, yksikönpäällikkö ja Arja Peltomäki-Vastamaa, työterveyshuollon asiantuntija, Mela, työkykypalvelut

Välitä viljelijästä -projekti 2017-

Projektityöntekijöiden asiakastyö

- Haasteellisessa tilanteessa olevat maatalousyrittäjät
- Tilannekartoitus ja avun tarvearvio, käytännön toiminen käynnistäminen, seuranta ja prosessin tuki
- Maksutonta ja luottamuksellista
- **Työkykykoordinaattoritoiminta**
- 14 Melan projektityöntekijää ja yksi MTK:n hanketyöntekijä

Ostopalvelusitoumus

- Työkykyä tukevan asiantuntija-avun hankkimiseksi
- Arvoltaan 500 euroa
- Sitoumuksia on myönnetty koko projektin aikana noin 3500 kpl

Varhainen välittäminen

- Välitä viljelijästä -verkosto
- Työterveyshuollon puitesopimukset
- Maatalousyrittäjien hyvinvoinnin ABC-kurssit (MTEA1)
- Hyvinvointipäivät
- Alueelliset tilaisuudet/pienryhmät
- Etävertaisryhmät
- Webinaarit

Tutkimushavaintoja yrittäjien työkyvyn tukemisesta

Työterveyshuollon prosessit tarvitsevat mikroyrittäjien työkyvyn tukemisessa uudenlaista verkostomaista työtettä, jossa on mukana uusia toimijoita ja monitoimijaista yhteistyötä

Juvonen-Posti, P., Seppänen-Järvelä, R., Pesonen, S., Savinainen, M., Laaksonen, M. & Kaleva, S. (2015). Työterveysyhteistyö kuntoutumisen mahdollistajana. Kuntoutus 3/2015, 28-41.

Välitä viljelijästä -projektin yhteydet koettuun työkykyyn

- ”Työkyky on sidoksissa koko maatalousyrittäjien systeeminä; positiivinen muutos parisuhteessa, muissa ihmissuhteissa, omassa jaksamisessa, taloudessa, tilan johtamisessa tai työtyytyväisyydessä heijastuu positiivisella tavalla myös työkykyyn.”
- ”Työterveyshuolto tarvitsisi uudenlaisia avauksia yksin- tai mikroyrittäjien työkykyprosesseihin. Licensiaattityön vastaajista jopa 70 prosenttia kuului työterveyshuollon piiriin, mutta työterveyshuoltoon kuulumisella ei tässä tutkimuksessa ollut minkäänlaista yhteyttä selitettäviin muuttujiin. Näyttäisi siis siltä, että työterveyshuollon keinovalikoima ei ole riittävän kattava senkaltaisissa vaikeuksissa, joita maatalousyrittäjät ovat toimintaympäristön kriisiytymisen johdosta kokeneet.”

Kuntoutus 4/2021, s. 31-39, Pirjo Saari ja Pirjo Juvonen-Posti

Havainnot käytännöstä

- Välitä viljelijästä -projektissa havaittu neuvonnan tarve työkykyhaasteissa
- Lisäksi havaittu sen edellyttävän erityisosaamista: juurisyyt laaja-alaisia
- Tarvitaan tietoa mm. tuotantoprosesseista, taloudesta, verotuksesta, maataloustukijärjestelmästä ja lomituspalveluista, koska ne vaikuttavat palvelujärjestelmän tarjoamiin mahdollisuuksiin ja maatalousyrittäjä on siten aivan eri asemassa kuin palkansaaja
- Osatyökykyisen maatalousyrittäjän työkyvyn tukivalikoima on hyvin rajallinen palkansaajaan nähden
- Maatalousyrittäjä vastaa yksin työkyvystään, palkansaajille vakiintuneet työkyvyn tuen menetelmät ja työkalut puuttuvat, samoin henkilöstöhallinnon tuki

- ➔ Vaatii vankkaa osaamista maatalouden toimialasta ja työkykyä tukevasta palvelujärjestelmästä
- ➔ Tarvitaan monialaista asiantuntemusta

Työkykyneuvonta Välitä viljelijästä -projektin palveluna

- Toteuttajina työkykykoordinaattorikoulutuksen saaneet Välitä viljelijästä -projektityöntekijät
- Osaamisen keskiössä maatalousyrittäjyyden erityiskysymykset suhteessa palvelujärjestelmään
- Pilottitoiminnan tulokset ja palaute olivat kiittäviä
  - tyytyväisyys palveluun 4,9 (asteikolla 1-5)
  - 95% koki saaneensa itselleen sopivia ratkaisuja
  - toivottiin kiinteämpää yhteistyötä työterveyshuoltojen kanssa
- Vakiintumassa yhdeksi työkyvyn hallinnan menetelmäksi Melassa
- Palvelua on tarjolla jo lähes koko maassa
- Etsitään uusia toimintamalleja ja menetelmiä maatalousyrittäjän työkyvyn tukemiseen
- **Maatalousyrittäjä voi ottaa itse yhteyttä tai palvelua voidaan suositella Melasta tai kenen tahansa maatalouden sidosryhmän edustajan toimesta**
- **Maksuton palvelu**

Laajennettu moniammatillisuus: verkostoyhteistyön monitoimijamalli

- Kartoitetaan ratkaisuvaihtoehtoja huomioiden työkykyyn vaikuttava toimintaympäristö laajasti
- Moniammatillinen sidosryhmäyhteistyö (mm. maatalouden neuvontapalvelut, lomitukset, maataloushallinto, pankit, terveydenhuollon toimijat, työelämäpalvelut, Mela)
  - tuotantosuunnan muutos voi olla keskeinen keino sovittaa työkykyä ja työn vaatimuksia toisiinsa, mutta se vaatii aikaa, tarkkaa suunnittelua, monien seikkojen huomiointia ja monia toimenpiteitä (psykologiset ja taloudelliset prosessit)
- Konsultointimahdollisuus, tuki lomakkeiden täyttämässä ja selvitysten laatimisessa esim. työn kuvaukset (vrt. työnantajan kuvaus työstä, työolosuhteista ja työssä selviytymisestä sekä tehdyt työjärjestelyt)
- Mahdollisuus tehdä tilakäyntejä, tulla mukaan työterveys-/ tk-lääkärin vastaanotolle ja työterveysneuvotteluun
- Työkykyprosessin tavoitteiden ja suunnitelmien laatiminen yhdessä viljelijän ja työterveys-/ perusterveydenhuollon kanssa sekä seurannasta sopiminen

Haasteita

- Maatalousyrittäjä pitäisi saada palvelujen piiriin riittävän ajoissa
  - Välitä viljelijästä -verkoston toiminta
  - kuntoutuksen mahdollisuuksien hyödyntäminen nykyistä aiemmin
  - tulevaisuuden näkymien pohdinta jo ennen kuin tilanne kriisiytyy
- Alle 60-vuotiaalla maatalousyrittäjällä työkykyä arvioidaan yleisen työkyvyn määritelmän mukaan
  - näköalojen vähäisyys
- B-lausuntojen laatu
  - esim. arvio työkyvystä ja työn kuvaus puutteellista
  - ei tunneta työtä ja toimialaa
  - TM-lomake (liitelomake, maatalousyrittäjän selvitys tilan toiminnasta)
- Miten sairaus tai vamma heikentää työkykyä?
  - huomioitava maatalouden työtehtävät koko vuoden kierrossa, esim. pelkkä lypsytyö ei riitä, vaan huomioitava myös kaikki ne työt jotka lopulta mahdollistavat lypsämisen
- Mikä on työkyvyttömyyseläkkeen määrä?

<https://www.mela.fi/projekti>

Melan Juureva joukko >> [facebook.com/MelaTurva](https://www.facebook.com/MelaTurva)

[@Melaviestinta](https://twitter.com/Melaviestinta)

Kiitos!